

GENEL DEĞERLENDİRME

2006 yılının Mayıs Haziran döneminde mali piyasalarda yaşanan dalgalanmalar, Türkiye ekonomisinin ve finansal kurumların dayanıklılığını gösteren önemli bir deneyim olmuştur. Gerçekleştirilmiş olan yapısal reformlar, zamanlı ve etkili para politikaları kararları sayesinde küresel likidite şokunun genel ekonomi ve kurumlar üzerindeki etkileri sınırlı kalmıştır.

Gayri safi yurt içi hasıla, yılın ikinci yarısında tüketim harcamalarındaki yavaşlamaya rağmen dış talebin gücünü koruması nedeniyle, 2006 yılında beklentilerin üzerinde büyümüştür. Ayrıca, net ihracatın büyümeye katkısı son beş yıldır ilk defa pozitif olmuştur. 2006 yılının ikinci yarısındaki eğilimin 2007 yılının ilk çeyreğinde de devam edeceği beklenmektedir.

Son yıllarda artan özel sektör yatırımlarının, hızlı büyümenin, hammadde fiyatlarındaki yükselişin ve düşen özel kesim tasarruf oranının sonucu olarak ortaya çıkan yüksek cari açık, 2006 yılında daha çok uzun vadeli yatırımlarla finanse edilmiştir. Küresel likidite koşullarının gelişen ülkeler aleyhine dönebileceği göz önüne alındığında, cari açığın dikkatle takip edilmesi gerekmektedir. Ancak, 2007 yılında dış talebin gücünü koruması, iç talepteki gerileme ve özel tasarruf oranının artışı yönündeki öngörüler cari açığın gayri safi milli hasılaya oranının gerileyeceğine ilişkin beklentileri güçlendirmektedir.

2006 yılında da yüksek faiz dışı fazla verilmeye devam edilmiş ve kamu net borç stokunun milli gelire oranı azalmıştır. Kamunun iç borç kompozisyonunda Türk parası cinsinden değişken faizli devlet iç borçlanma senetlerinin payı azalmakta olup, bu durum Hazine'nin faiz riskine olan duyarlılığının azaldığına işaret etmektedir. Ayrıca, Hazine'nin 2007 yılının Şubat ve Mayıs aylarında gerçekleştirdiği enflasyona endeksli tahvil ihracatının piyasaların derinleşmesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan, 2007 yılının ilk dört ayında bütçe gerçekleştirmeleri vergi dışı gelirlerin katkısıyla hedefler içinde kalmıştır. Bu nedenle, 2007'nin seçim yılı olduğu da göz önüne alındığında, sıkı maliye politikası uygulamaları önemini korumaktadır.

2006 yılında hanehalkının borçluluk oranı artmaya devam etmekle birlikte, halen Euro bölgesi ortalamalarının oldukça altındadır. Buna karşın, bireysel kredilerin sabit faizli olması nedeniyle yılın ikinci yarısında yaşanan faiz artışları hanehalkının mevcut borçlarına ilişkin faiz yükünü arttırmamıştır. Diğer taraftan, 2007 yılında yasalaşan ve ikincil düzenlemelerin tamamlanmasıyla uygulamaya girecek olan ipotekli konut finansmanı sisteminin, faiz oranlarının düşmesine paralel olarak hanehalkının yükümlülüklerini daha da arttıracığı düşünülmektedir. Bu süreçte, hanehalkının konut kredisi kullanma kararını verirken, mevcut ve gelecekte elde edeceği gelirini, kredilerin vade, faiz oranı ve türünü göz önünde bulundurması, konut finansman kuruluşlarının ise ihtiyatlı bir yaklaşım izlemesi önem arz etmektedir.

Toplam tüketici kredileri içindeki payında bir değişiklik olmamakla birlikte dövizde endeksli tüketici kredilerinde bir artış görülmektedir. Kurlardaki artışın bu kesimin borç yükünü arttırdığı göz önüne alındığında, döviz geliri elde etmeyen hanehalkının döviz cinsinden borçlanmaktan kaçınması gerektiği açıktır.

2006 yılında mali kesimden daha fazla borç kullanmalarına rağmen firmaların kârlılık oranları artmıştır. Ayrıca, özkaynak kullanım oranının yüksek seviyesini koruması firmaların borç geri ödeme kapasitesinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Firmaların yüksek seyreden cari oranları likidite riskinin yönetilebilir olduğunu ve kısa vadeli borçlarını karşılayabilecek mali yapıda olduklarını göstermektedir.

Firmaların döviz pozisyon açıkları yılın ikinci yarısında azalma eğilimine girmekle birlikte, 2006 yılı sonu itibarıyla bir önceki yıla göre önemli ölçüde artmıştır. Türk parasının değer kaybetmesi durumunda borçluların temerrüt riski artacağından, firmaların kur riski bankalara kredi riski olarak yansıyabilecektir. Bu nedenle, firmaların kur riski yönetimi konusunda bilinçlenmeleri, bankacılık sektörünün ise kredi riskinden kaçınmak için özellikle pozisyon açığı yüksek olan ve döviz geliri olmayan firmalara kredi kullanırken daha ihtiyatlı davranması gerekli görülmektedir.

Finansal piyasalarda yaşanan dalgalanmalara rağmen 2006 yılında bankacılık sektörü büyümesini sürdürmüş, bilanço büyüklüğünün GSYİH'ye oranı yükselmiş ve yabancı yatırımcıların bankacılık sektörüne ilgisi devam etmiştir.

2006 yılında bankacılık sektörü kredi hacmi artmakla birlikte, artış hızı yavaşlamıştır. Bu yavaşlama, yılın ikinci yarısında faiz oranlarının yüksek seyrini korumasından kaynaklanmıştır. 2006 yılında tüketici kredilerindeki artışta, daha önceki yıllarda esas belirleyici olan konut kredilerinin yanı sıra ihtiyaç kredilerindeki artış da etkili olurken, 2007 yılında ihtiyaç kredilerindeki artış daha belirgin hale gelmiş, taşıt kredilerindeki azalış ise sürmüştür. İhtiyaç kredilerindeki bu artışta tüketicilerin kredi kartı borçlarını kapatmak amacıyla söz konusu kredilere yönelmelerinin de etkili olduğu düşünülmektedir.

2006 yılında tahsili gecikmiş alacak tutarları artarken, tahsili gecikmiş alacak dönüşüm oranı, kredilerdeki artışa bağlı olarak yatay bir seyir izlemiş ve bu eğilim 2007 yılında da devam etmiştir. Tahsili gecikmiş alacak dönüşüm oranının seyri ve söz konusu alacaklar için yüksek karşılıklılandırma politikasının devam etmesi kredi riski açısından olumlu değerlendirilmekle birlikte, karşılıkların kredilere oranı azalmaktadır.

2006 yılı sonu itibarıyla bankacılık sektörünün net kârı artmış, buna bağlı olarak aktif ve özkaynak kârlılığı yükselmiştir. Esas olarak kredi genişlemesine bağlı olarak risk ağırlıklı aktiflerin artması sonucu 2005 yılı sonuna kıyasla düşük gerçekleşen sermaye yeterliliği rasyosu, halen yasal ve hedef rasyonun üzerinde seyretmektedir.

Yapılan senaryo analizleri sonuçlarına göre, sektörün mevcut sermaye yapısının olası şoklar neticesinde oluşabilecek kayıpları karşılayacak düzeyde olduğu görülmektedir.

Bankacılık sektörünün sağlamliğının bir göstergesi olarak izlediğimiz Finansal Sağlamlık Endeksi, finansal piyasalarda yaşanan dalgalanma sonucu 2006 yılı Mayıs ayında sınırlı bir azalış göstermiş, Haziran ayından itibaren tekrar yükselişe geçerek, 2006 yılı sonu itibariyle bir önceki yıl seviyesine ulaşmıştır.

Küresel likidite ve kredi koşulları, uluslararası fonların yatırım tercihleri ve hammadde fiyatlarında ortaya çıkabilecek artışlar ülkemizin finansal piyasalarını etkileyecek faktörler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede, uygulanmakta olan ekonomik programın kararlılıkla sürdürülmesi, AB yakınsama süreci ve yapısal reformların devam ettirilmesi finansal istikrar açısından önemini korumaktadır.

(Sayfa düzeni nedeniyle boş bırakılmıştır.)